

leguvumi datu apmaiņas veicināšanai ES

Stiprinot uzticēšanos datu apmaiņai, ES tiesību aktu mērķis ir veicināt inovācijas, sekmēt zaļo pāreju un sniegt labumu cilvēkiem.

Datu akts

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/what-does-the-new-eu-data-act-bring-to-companies-innovators-and-europeans_N01_AFPS_231303_DATA_ev

Lielajiem datiem ir milzīgas iespējas tādās jomās kā lauksaimniecība un veselība, tāpēc tiem var būt būtiska nozīme **ES digitālās pārveides procesā**. Datu apmaiņa ir ļoti būtiska šo iespēju pilnveidošanā. Datu apmaiņa ir process, kurā vieni un tie paši datu resursi kļūst pieejami vairākiem lietotājiem - piemēram, uzņēmumiem vai valsts iestādēm.

Pašlaik dati netiek atkārtoti izmantoti tik daudz, cik tas būtu iespējams. To kavē zems uzticēšanās līmenis datu apmaiņai, tehnoloģiskie šķēršļi un pretrunīgi ekonomiskie stimuli. ES vēlas palielināt uzticēšanos datu koplietošanai, pieņemot divus tiesību aktus.

.....

80%

rūpniecisko datu paliek neizmantoti

.....

2022. gada 6. aprīlī Eiropas Parlaments (EP) pieņēma [Datu pārvaldības aktu](#) (DGA), kura mērķis ir veicināt datu apmaiņu ES, lai uzņēmumiem un jaunuzņēmumiem būtu pieejami vairāk datu, kurus tie varētu izmantot jaunu produktu un pakalpojumu izstrādē.

Pamatojoties uz Datu pārvaldības aktu, 2023. gada martā Parlaments [pieņēma nostāju par Datu aktu](#), kas uzņēmumiem atvieglos piekļuvi lielam daudzumam augstas kvalitātes rūpniecisko datu, jo īpaši no [lietiskā interneta](#).

Lielo datu izmantošana nākotnes pakalpojumu sniegšanai

https://multimedia.europarl.europa.eu/en/harnessing-big-data-to-deliver-the-services-of-tomorrow_N01_AFPS_220404_BDAT_ev

Kādas ir datu apmaiņas priekšrocības?

Datu koplietošanas pieaugumam būtu jāveicina inovācijas un ES ekonomikas konkurētspēja. Piemēram, piekļuve lielajiem datiem ir neaizvietojs rīks [mākslīgā intelekta potenciāla realizēšanā](#), jo mākslīgā intelekta algoritmu apmācībai ir nepieciešami milzīgi datu apjomi.

Zaļā pāreja

Dati var palīdzēt samazināt oglekļa dioksīda emisijas un enerģijas patēriņu, piemēram, mazinot satiksmes sastrēgumus un optimizējot ēku un automašīnu energoefektivitāti. Būvniecības uzņēmumi, rūpnīcas un saimniecības spēs optimizēt ražošanas līnijas un piegādes ķēdes, pateicoties pieejai datiem par rūpniecisko iekārtu darbību. Dati no satelītiem un sensoriem ļaus lauksaimniekiem uzlabot ūdens un kultūraugu pārvaldību un optimizēt ražīgumu. Dati par vidi uzlabos reakcijas ātrumu un efektivitāti ārkārtas situācijās, piemēram, plūdos vai meža ugunsgrēkos.

Inovāciju virzītājspēks

Ar pieejamākiem datiem uzņēmumi varēs izstrādāt jaunus produktus un pakalpojumus. Pēcpārdošanas pakalpojumu sniedzēji, piemēram, remontdarbnīcas, varēs līdzvērtīgi konkurēt ar ražotāju piedāvātajiem pakalpojumiem. Konkurēnce var samazināt cenas un veicināt inovāciju.

leguvumi cilvēkiem

Cilvēkiem, kas izmanto satīklotos produktus, vajadzētu būt lielākām iespējām izvēlēties remonta un tehniskās apkopes pakalpojumu sniedzējus. Var parādīties jauni, inovatīvāki produkti un personalizētākas zāles. Pilsētas varētu kļūt gudrākas un videi draudzīgākas. Dati var arī palīdzēt labāk pārvaldīt ārkārtas situācijas sabiedrības veselības jomā.

Uzzini vairāk par

lielo datu definīciju, priekšrocībām un sarežģījumiem mūsu infografikā

Kā jaunie datu koplietošanas tiesību akti palīdzēs vairot uzticēšanos?

Datu pārvaldības akts

Datu pārvaldības akta mērķis ir vairot uzticēšanos datu apmaiņai, padarot to drošāku, vienkāršāku un atbilstošu datu aizsardzības tiesību aktiem. Tas tiks panākts, izmantojot dažādus instrumentus, sākot ar tehniskiem risinājumiem, piemēram, anonimizāciju un datu apvienošanu, beidzot ar juridiski saistošiem nolīgumiem, ko slēdz atkalizmantotāji.

Noteikumi ļaus labāk izmantot **dažās publiskā sektora jomās savāktos datus**. Tie arī ļaus izveidot kopīgas **Eiropas datu telpas** svarīgās jomās: veselība, vide, enerģētika, lauksaimniecība, mobilitāte, finanses, ražošana, valsts pārvalde un prasmes.

Jaunie noteikumi par **datu tirgiem** (parasti tiešsaistes platformām, kurās lietotāji var pirkt vai pārdot datus) palīdzēs jaunus starpniekus atzīt par uzticamiem datu organizētājiem.

Noteikumi atvieglos arī to uzņēmumu, privātpersonu un sabiedrisko organizāciju darbību, kas vēlas **dalīties ar datiem sabiedrības labā** (datu altruisms).

Noteikumu mērķis ir radīt alternatīvu lielajām datu platformām, kas glabā lielu datu apjomu.

Datu akts

Ar Datu aktu plānots novērst problēmas, kas kavē **rūpniecisko datu atkārtotu izmantošanu**. Uzņēmumiem un patērētājiem, kas ģenerē datus, tas precizēs, kas un ar kādiem nosacījumiem var šādus datus izmantot.

Patērētāji un uzņēmumi, kas izmanto satīklotās ierīces, **iegūs piekļuvi savu ierīču radītajiem datiem** (kurus pašlaik bieži vien apkopo tikai ražotāji), un tiem būs tiesības dalīties ar šiem datiem ar trešajām personām.

Akta mērķis ir arī **aizsargāt mikrouzņēmumus un MVK** (Mazos un vidējos komersantus) no

negodīgiem noteikumiem datu koplietošanas līgumos, ko tiem uzspiež spēcīgāki uzņēmumi.

Pastāv risks, ka uzņēmumi varētu ļaunprātīgi izmantot paplašināto piekļuvi datiem, **pielietojot reverso inženieriju pret konkurentu** pakalpojumiem vai ierīcēm. Lai tas nenotiktu, EP deputāti vēlas pastiprināt noteikumus par komercnoslēpumu aizsardzību.

Regula atvieglos klientiem mākoņpakalpojumu sniedzēju maiņu un pastiprinās aizsardzības pasākumus pret nelikumīgu piekļuvi ES glabātiem datiem, kas nav personas dati.

Regulā ir arī noteikts, kā publiskā sektora iestādes var piekļūt privātu uzņēmumu rīcībā esošajiem datiem, ja tas nepieciešams ārkārtas apstākļos, piemēram, dabas katastrofu gadījumos vai ārkārtas situācijās veselības aizsardzības jomā.

Kas tālāk?

ES Padomes un Parlamenta pieņemtais Datu pārvaldības akts tiks piemērots no 2023. gada septembra.

Tagad, kad Parlaments ir vienojies par savu nostāju sarunās par [Datu aktu](#), tas uzsāks sarunas ar Padomi.

Lasi vairāk, ko ES dara, lai veidotu digitālo transformāciju

- Kas ir mākslīgais intelekts un kur to izmanto?
- MI noteikumi: ko vēlas Eiropas Parlaments?
- Kiberdrošība: jauno ES tiesību aktu skaidrojums
- Izskaidrots ES Digitālo tirgu akts un Digitālo pakalpojumu akts
- Kriptoalūtu radītie draudi un ES tiesību aktu priekšrocības

Uzzini vairāk

[Tiesību aktu pieņemšanas progress: datu pārvaldība Eiropā](#)

[Eiropas Datu stratēģija: ko vēlas panākt EP deputāti?](#)

[Faktu lapa: Datu pārvaldības akts \(EN\)](#)

[Eiropas Komisija: Datu pārvaldības akts \(EN\)](#)

[Tiesību aktu pieņemšanas progress: Datu akts](#)

[Īss pārskats: Parlamenta nostāja par Datu aktu \(angļu val.\)](#)

[Eiropas Komisijas Datu akts - faktu lapa](#)

[Multimediju materiāli](#)